148. št. — 5. leto. Poštnina pavšalirana. Posamezne številke 1 Din. V Ljubljani, v soboto 1. julija 1922.

Naročnina za kraljevino SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostolpna mm vrsta za enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/I. Telefon 360.
Uprava:
Marijin trg 8. Telefon 44.
Rokopisi se ne vračajo.
Vprašanjem je priložiti znamko za odgovor.

Seja narodne skupščine.

ZAŠČITA JUGOSLOVANSKIH DRŽAVLJANOV NA REKI, NAŠA POMOČ RUSKEMU NARODU, VLADNO DELO V OPOZICIONALNI KRITIKI.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Današnjo sejo narodne skupščine otvori predsednik dr. Ribar ob 9.15. Takoj v začetku povzame besedo poslanec dr. Momčilo Ivanić (radikalni disedent) in protestira, pri čemer ga podpira posl. Stojan Protić, proti temu, da na zadnji seji, na kateri se je določil dnevni red za današnjo sejo narodne skupščine, baje ni bilo kvoruma. Po daljšem prepiranju, tekom katerega pride do burnih prizorov, ugotovi predsednik dr. Ribar, da se poslovnik ni kršil. — Nato odgovarja minister za zunanje stvari dr. Ninčič na vprašanje poslanca Franiča o zaščiti jugoslovanskih državljanov na Reki. Minister veli, da je položaj naših državljanov na Reki zelo neugoden, da pa se je takoj, ko so dospele tozadevne vesti, vse ukrenilo za izboljšanje njihovega položaja. Sedanje stanje dokazuje najbolje, da je potrebno, da pride med Italijo in Jugoslavijo do sporazuma in da se končno rešijo vprašanja, ki v rapallski pogodbi še niso popolnoma pojasnjena. Posl. Franič se s tem odgovorom ministrovim ne zadovoljava in zahteva nadaljnjih pojasnil. Vpraša minister, kaj delajo karabinjerji na Reki. Minister dr. Ninčič ugotavlja v svojem odgovoru, da je med stališčem odgovornega ministra in onim opozicionalnega poslanca velika razlika, more o vsem podati pojasnil. Na vprašanje, zakaj se rapallska pogodba še ni registrirala pri zvezi narodov, veli, da se je to zgodilo iz državnih interesov, ki nam nalagajo, da to pogodbo še ne registriramo. Minister pravi doslovno: »To vprašanje sem načel, vendar stojim na stališču, da nam državni interesi velijo, da v tem vprašanju ne gremo dalje.« Minister veli, da v vprašanju revizije mej med Italijo in Jugoslavijo ni bilo pogajanj. Meja je določena in se o njej ne da več razpravljati. Razpravljati se da le, kako naj se določi na terenu. — Minister dr. Ninčič odgovarja nato na vprašanje posl. Moskovljevića o jugoslovanski pomoči gladujoči Rusiji. Pravi, da moremo biti glede Rusije le enega naziranja, namreč da smo odkritosrčni prijatelji ruskega naroda. Zaradi tega se je po vsej deželi zbiralo za Ruse. Ta akcija je imela lep uspeh. Delegat naše države je že odpotoval v Rigo, kjer bo dodeljen generalnemu komisarju Nansenu. Vlada se je bavila tudi s tem vprašanjem in podvzame vse, da bo pomoč čimbolj izdatna. Poslanec Moskovljević se s tem odgovorom ministra ne zadovoljava in ugotavlja, da vlada ni dovolj storila za Rusijo. Da boji se celo, da bi utegnila delati težkoče. — Zbornica preide nato na dnevni red. Poročevalec finančnega odbora dr. Sečerov čita poročilo o proračunski dvanajstini za mesec julij. Narodna skupščina preide v načelno debato. Vsi opozicijonalni govor. napadajo vlado in ji očitajo: 1. zakaj ni pravočasno rešila vprašanje proračuna in zakaj zahteva nadaljnjo dvanajstino, 2. odklanja vsako zvišanje pristojbin in železniških tarifov, ki jih vsebuje predložena proračunska dvanajstina. Na dopoldanski seji govorijo poslanci Benin (narodni seljački klub), dr. Hohnjec (jug. klub), Lažić (zemljoradnik) in Brandner (narodni socijalist). Vsi govorijo proti predlogu. Seja se prekine ob 12.15.

Politika hrvatske ljudske stranke.

STALIŠČE H. L. S. DO HRVATSKEGA BLOKA, POVIŠANJE ŽELEZNIŠKIH TARIFOV, DVANAJSTINA ZA JULIJ SPREJETA.

Ob 4.15 popoldne se seja narodne skupščine nadaljuje. Proti predlogi o proračunski dvanajstini govorita poslanca dr. Janko Šimrak (Jugoslovanski klub) in Etbin Kristan (socialist). Zanimiva so izvajanja posl. dr. Šimraka, ko govori o hrvatskem bloku. Govornik veli, da mora javno in odkrito precizirati stališče hrvatske ljudske stranke do onih strank, ki se nahajajo v hrvatskem bloku. S politično taktiko hrvatskega bloka, veli govornik, se ne strinjamo. Vemo in vidimo, da je današnja vlada absolutistična in v socialnem pogledu reakcionarna in da v gospodarskem pogledu tira državo na rob propada. Mi stojimo na stališču parlamentarnega boja. Tudi načeloma se ne moremo strinjati s politiko hrvatskega bloka. V bloku so zastopane tri skupine: Hrvatska zajednica, ki je v parlamentu javno in jasno povedala, kaj hoče imeti. Njen program o razdelitvi države je več ali manj identičen z našim. Avtonomijo imenuje federacijo, sicer pa kaže, da je stvar ista. Kar se pa tiče stranke Stjepana Radića in ako je res, da je rekel, kar vsebuje njegov načrt ustave: »stojimo na stališču kmetske republike, obstoječe iz osmih velikih županij banske Hrvatske, ki se lahko tudi zmanjšajo,« potem je hrvatska ljudska stranka najhujša nasprotnica programa take politike. Naša notranja vprašanja ne smemo razpravljati na zunanjem forumu, ampak le med seboj v narodni skupščini. Mi vemo, mi Hrvati, mi Srbi, mi Slovenci, da ne smemo nikomur zaupati razen samim sebi, ker celo oni, ki nastopa kot naš prijatelj, le na to čaka, kako nam bi padel za hrbet. — Besedo povzame nato radikalec Uzunović, ki zahteva, naj naredba o povišanju železniških tarifov ne velja za državne uradnike. Sicer pa izjavlja, da bo glasoval za predlogo. Finančni minister dr. Kumanudi predlaga izpremembo v predlogi, po kateri naj se beograjski občini dovoli, da si najame v Angliji posojilo v znesku 750 tisoč angleških funtov. — Narodna skupščina preide na načelno glasovanje. Opozicija ni navzočna, ker je hotela ugotoviti, ali ima vlada kvorum. Predsednik dr. Ribar konstatira, da je v zbornici navzočnih 180 poslancev. Za zakonsko predlogo je oddanih 166 glasov, proti pa 14. Pri definitivnem glasovanju je oddanih 177 glasov, in sicer 150 za in 27 proti predlogi. Predsednik dr. Ribar izjavlja, da je zakonski načrt o proračunski dvanajstini za mesec julij sprejet. Prihodnja seja v pondeljek ob štirih popoldne. Na dnevnem redu je poročilo odbora za zakonsko predlogo glede sodnega postopanja v meščanskem procesnem redu, ki je postavljen na dnevni red kot nujen, ter proračunska debata.

NEMIRI NA IRSKEM.

London, dne 30. junija. (Izv.) »Times« javlja iz Dublina: Iregularne irske čete so osvojile tri četrtine justične palače v Dublinu.

BOJNI NAČINI NA IRSKEM.

London, dne 30. junija. (Izv.) »Daily Mail« javlja iz Dublina: V zadnjem delu justične palače se je po zadnjih poročilih utrdil O' Connor s 150 možmi iregularne vojske in nadaljuje tamkaj svoj upor. Kakor poročajo iz Limericka, so uporniki pognali v zrak most v bližini mesta.

MRTVI IN RANJENI NA IRSKEM BREZ KONCA.

London, dne 30. junija. (Izv.) Včeraj je bilo pri spopadih v okolici Dublina 15 oseb ubitih in 37 ranjenih

FINANČNI POLOŽAJ MADŽARSKE.

Budimpešta, 30. junija. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine je finančni minister na kratko poročal o svojem finančnem programu. Vlada bo stremela za tem, da na gospodarskem in finančnem polju stopnjevaje odstrani sve omejitve in vzpostavi popolno gospodarsko svobodo. Državni proračun za leto 1921/1922 bo imel primankljaja 12 do 13 milij. K. Prvo polletje prorač. leta 1922/1923 bo bržkone izkazalo primanjkljaja le 6 do 7 milijard kron, vendar se bo ta številka drugo polletje skoro gotovo zvišala. Da se zvišajo dohodki, se morajo v prvi vrsti povišati neposrednji davki. Minister smatra za najbolj potrebno zvišanje zemljiškega davka. Tudi zvišanje davka na poslovno obrt je neobhodno potrebno.

—o—

AVDIJENCA NARODNIH ŽELEZNIČARJEV PRI KRALJU.

Vidov dan na Bledu. Blejska občina je proslavila Vidov dan z vso dostojanstvenostjo, ki jo je kronala zvečer krasna v nebroj. mavričnih barvah se lesketajoča iluminacija. V večernem mraku se je razvila od zdraviliškega doma proti kraljevi vili impozantna povorka, spremljana po nebroj živih premikajočih se lučicah po jezerskih valovih. Od bregov našega slovenskega bisera je odmevalo ubrano petje zbora in se spajalo z mehkimi zvoki godbe Zveze jugoslovanskih železničarjev, ki sta priredila podoknico kraljevskemu paru. Mnogobrojna množica, ki jih je spremljala, je razigrano vzklikala. Nj. Vel. kralj Aleksander je izrazil svoje zadovoljstvo s tem, da je pozval k sebi načelnika Sokola obenem župana blejske občine g. Tomca, predsednika Z. J. Ž. g. Korošca, kapelnika godbe Z. J. Ž. g. Bučarja in zborovodjo pevskega zbora Z. J. Ž. g. Premlča, s katerimi se je delj časa prijazno razgovarjal, posebno s predsednikom Z. J. Ž. g. Koroščem in se živo zanimal za železničarska vprašanja. Zagotovil je narodne železničarje svoje pomoči in ugodne rešitve njihovih opravičenih zahtev. Čestital je kapelniku g. Bučarju in zborovodji g. Premlču na uspehih izobraževalnega dela.

Dasiravno je bil na programu še koncert v hotelu Evropa in v Zdraviliškem domu se je morala godba in pevski zbor odpeljati že z vlakom, ki je iz neznanega vzroka odpeljal že ob 23. uri namesto po polnoči, s čimur so bili prikrajšani Blejčani pri slavnostni proslavi Vidovdana.

ZASEDBA NOTRANJENEGA MINISTRSTVA.

Beograd, 30. junija. (Izv.) V vprašanju zasedbe ministrstva za notranje zedeve še vedno ni padla odločitev. Danes so bile v parlamentarnih krogih razširjene vesti, da dosedanji minister dr. Voja Marinković noče ponovno prevzeti tega resorta iz zdravstvenih razlogov. Krožile so razne kombinacije. Izgleda, da prevzame ministrstvo za notranje posle posl. Pečić ali pa posl. Timotijević.

POSLANCI, MINISTRI IN NOVINARJI NA ZAGREBŠKEM ZBORU.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Danes je večja skupina poslancev odpotovala v Zagreb, da poseti veliki semenj. Z njimi so odpotovali tudi minister za pravosodje dr. Laza Marković, finančni minister dr. Kosta Kumanudi in trgovinski minister Omerović. S to skupino je odpotovalo v Zagreb tudi 18 novinarjev.

DOLOČITEV MEJE MED JUGOSLAVIJO IN RUMUNIJO.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Danes je odpotovala v Temešvar komisija za določitev meje med Jugoslavijo in Rumunijo. Razmejitvena komisija ima približno dva meseca dela. Predsednik komisije je general Milojević, člana pa poslanca Stojadinović (radikalec) in Mijatović (demokrat).

Borzna poročila.

Curih, 30. jun. (Izv.) Berlin 1.43, New York 527, London 23.25, Pariz 44.025, Milan 24.75, Praga 10.10, Budimpešta 0.51, Zagreb 1.65, Bukarešta 3.40, Varšava 0.115, Dunaj 0.025, avstrijske krone 0.02785.

—o—

Praga, 30 jun. (Izv.) Dunaj 0.24, Berlin 13.975, Rim 242.50, Budimpešta 4.875, Pariz 434.50, London 229.90, New York 52.10, Curih 990, avstrijske krone 0.25, italijanske lire 239.50.

—o—

Dunaj, 30. jun. (Izv.) Devize. Zagreb 59.72—59.78, Berlin 51.20—51.30, Budimpešta 18.15—18.21, London 83.875—83.925, Milan 891.70—892.30, New York 19.019—19.031, Pariz 1592—1593, Praga 364.40—364.60, Solja 123.95—124.05, Curih 3598.75—3601.25. Valute. Ameriški dolarji 18.894—18.906, nemške marke 51.30—51.40, angleški funti 83.875—86.925, francoski franki 1589.50—1590.50, italijanske lire 884.70—885.30, jugoslovanski dinarji 238.38—238.62, romunski leji 115.94—116.06, švicarski franki 3588.75—3591.25, češkoslovaške krone 364.15—364.35, madžarske krone 18.27—18.33.

—o—

Imperializem ali idiotizem?

Odkar smo se Slovenci, Hrvati in Srbi politično uedinili, so nekateri ljudje že strašno grešili nad našo zgodovino, našo kulturo in sploh nad vsemi vprašanji našega medsebojnega razmerja. Revija »Nova Evropa« je otvorila v svoji številki z dne 11. junija t. l. nekako enketo o »slovenačkem pitanju«. Prvi je napisal k temu vprašanju članek »Slovenski književni jezik« znani univerzitetni profesor M. Murko, kjer pride do zaključka, da našega jezika ne bo mogoče kar tako spraviti s sveta. (Gospodje Žerjav, Ilešič in Pribičević bi namreč hoteli to napraviti že v par letih). Med drugimi mnenji navaja tudi besede Ivana Cankarja iz »Knjige življenja«, ki so posebno karakteristične glede slovenskega jezika. Ko je sestavljala »Slovenska Matica« enciklopedijo jugoslovanskih pisateljev, je dobil tudi Cankar polo, kjer naj bi orisal svoje življenje. Cankar pripoveduje: »Nedavno je »Slovenska Matica« razpošiljala po naših krajih formular, na katerega naj bi ljudje napisali poglavitne zanimivosti iz svojega življenja in nehanja. Tudi jaz sem dobil tak formular, pa nisem vedel, kaj bi z njim. Besedilo je bilo namreč hrvaško, moj občevalni jezik pa je doma edinole slovenski. Državni uradi so se naučili slovenščine, morala se je bo sčasoma tudi »Slovenska Matica«. Še hujše pa je bilo, da so vprašanja na tisti poli razodevala za svojega očeta c. kr. profesorja, ki deli človeško delo v »perijode« (»Schildern Sie mir die zweite Periode Schillers«). Iz teh in takih razlogov sem izročil formular dekli, da podkuri peč z njim.«

Na podlagi takih in podobnih argumentov prof. Murko naravno ni mogel priti do drugih zaključkov, kakor je prišel, da namreč jugoslovanski imperijalisti nimajo nobenih izgledov, da bi uničili slovenski jezik. Uredništvu »Nove Evrope« pa je očividno na tem, da bi morali vsi čitatelji sprejeti stališče redakcije, zato je napisalo enketi poseben uvod, kjer je nekaj naravnost kurijoznih trditev, ki kličejo po odgovoru.

Tako pravi: »Moramo odmah izjaviti, da ovo mišljenje, namreč prof. Murkovo — kraj sve njegove solidne argumentacije, i kraj sve kompetencije i spreme onoga koji ga dokazuje — ne delimo. Nama se čini, da ono pretpostavlja jednu osnovicu koja se realno ne da braniti ni održati ni s kojeg stanovišta, ni s istorijskog, ni s etnografskog, ni s filološkog —: da može biti naroda i države sa dva ravnopravna (opća, državna) književna jezika.« To je vrhunac ignorance, ki se je opremila z znanstveno terminologijo. Da bi ne moglo biti države z dvema državnima jezikoma! Kaj pa Švica, ki ima kar tri? Kdo pa sanja v Ameriki o državnih jezikih? Zakaj nočejo Belgijci postati Francozi in Portugalci ne Španci, dasi je med portugalskim in španskim jezikom manj razlike, kakor med slovenskim in srbohrvaškim. Provensalci imajo krasno literaturo in vendar pravimo, da so Francozi. Koliko razlike je neki med Švedi in Norvežani? Gospodje okrog »Nove Evrope« naj se kar spoprijaznijo z mislijo, da smo Slovenci slovanski narod s svojo lastno kulturo in svojim lastnim jezikom, da pa kljub temu lahko tvorimo enotno politično državo z brati Hrvati in Srbi, ter da nas niti ne oplaši dejstvo, če pišejo takele fraze: »Ako oni ne budu — namreč Slovenci — vodili računa o ovoj činjenici, te se ne budu mogli izmiriti sa pravim stanjem stvari, do jedinstvenog jezika, — to je samo demagogija demokratov! — te ni do jedinstva uopće i do jedne države, ne bi moglo doći (? Čujte!). Ne ustrašimo se niti take grožnje, ki že močno diši po macedonskem batinanju: »Ako neće da nas saslušaju, i da s nama, koji smo u tom pogledu najširi i najdalekovidniji, diskutuju o ovim stvarima, doći će im sutra naši današnji profesijonalni političari i plemenski prvaci, da se s njima brutalno obračunavaju.«

Čisto prav je, da se je pričela »Nova Evropa« zanimati za Slovence, toda po tej poti ne bo rešila »slovenačkoga pitanja«. Povedati moramo resnico: Slovenci smo narodna individualnost kakor Rusi, Srbi, Čehi ali Bolgari in če smo stopili z brati Srbi in Hrvati v skupno državno tvorbo brez vsake hinavščine, nismo s tem zatajili svoje narodne osebnosti. Na številnejših bratih Srbih in Hrvatih je, kako uredijo svoje razmerje do nas v skupni državi, da bo pri tem zavarovana naša narodna individualnost in enakopravnost vsakega našega človeka. S frazami in s silo pa ne bo nihče razrešil notranjih razmer v jugoslovanski državi. Po teh načelih naj nadaljuje uredništvo »Nove Evrope« svojo enketo o slovenskem vprašanju, če hoče priti do zaključkov, ki bodo sposobni za — življenje.

Poenkare o nemški vojni odškodnini

ZNIŽANJE NEMŠKIH DOLGOV, NEMŠKA TONAŽA NA TRETJEM SVETOVNEM MESTU, ZA KONTROLO NEMŠKIH FINANC.

Pariz, 30. junija. (Izv.) Francoski ministrski predsednik Poincaré je izjavil v senatu, odgovarjajoč na razne interpelacije: Zadnje znižanje nemških dolgov je privedlo do plačilnega načrta, ki se more smatrati kot pripomoček, ki ga je sprejela Nemčija, uklonivši se ultimatu. Začela je takoj rovariti, da bi ta plačilni načrt onemogočila. Nemčija svojo bedo in stisko le hlini. Cene živil so v Nemčiji nižje, nego kjerkoli drugod in nemška industrija ima znatne dobičke. Nemčija izdaja velike vsote za razkošje, vzpostavlja svojo trgovsko mornarico in povečava finančna sredstva države. S svojo svetovno tonažo stoji na tretjem mestu. Nemčije se zopet lotevajo sanje o njeni gospodarski hegemoniji in zopet misli na gradnjo železniških prog, od katerih so nekatere strategično važne. Treba bo zahtevati, da se bo izvozna carina v resnici pobirala in tozadevni zneski vlagali pri državni banki. Ako bi bilo to nemogoče, bo treba paziti, na nemška reparacijska plačila in na nemške devize v inozemstvu ter postaviti pod kontrolo vse nemške finance. Seveda, sedaj pa spravljajo tajne tolpe s sveta one nemške ministre, ki bi bili pripravljeni poravnati del obnovitvenega dolga. Predno se Nemčiji dovoli mednarodno posojilo, je treba počakati, da se zboljša mednarodni položaj. Obupni finančni položaj Nemčije je vzbudil misel na zmanjšanje nemških dolgov s čimer pa se Francija ne more strinjati. Ako se bo Nemčija branila kontrole nad svojimi financami, se bo dala ugotoviti njena »mala fides«, in zavezniki bodo morali skupno ali posamezno poseči po potrebnih sankcijah. Vprašanje, za katero gre tu, pomenja za Francijo vprašanje življenja ali smrti. — Senat je odobril izjave ministrskega predsednika s tem, da mu je izrekel zaupnico.

PRIJETI MORILCI RATHENAUA.

Berlin, 29. jun. (Izv.) V Oetzu na Tirolskem je bil danes prijet tvorničar Ivan Küchenmeister iz Freiburga na Saksonskem lastnik avtomobila, ki se je uporabil pri umoru nemškega zunanjega ministra Rathenaua. Küchenmeister je pristaš desničarskih radikalcev in član nemške obrambne zveze.

—o—

Berlin, 29. jun. (Izv.) Eden morilcev nemškega zunanjega ministra dr. Rathenaua, 21 letni Ernst Werner Techow, je bil danes dopoldne aretiran v bližini Frankurta ob Odri. Techow je šofiral avtomobil, iz katerega so ustrelili ministra.

Podpirajte Jug. Matico!

Kdo je kriv korupcije?

(Odgovor Stojanu Protiću.)

List »Hrvat« je trdil, da v naši kraljevini ni posla brez »zaslužeb in provizij«, in je dodal, da je bilo tako načelo v predvojni Srbiji a Srbijanci da so je prenesli v naše kraje.

Na to trditev odgovarja Stojan Protić v »Radikalu« od 14. t. m. s konštatacijo, da imajo i Hrvatje i Slovenci svoje korupcijonistične afere, in opozarja posebno na Žerjav-Praprotnikov slučaj, o katerem pravi, da so se tu pokazali »strašni primeri principa zaslužbe in provizije, ali priprosteje rečeno pljačke (ropa) in korupcije v velikem zlogu, kjer se osebno in strankarsko gospodarstvo z ene strani in politika in zloraba oblastne moči in položaja v državi mešajo tako čudno in se vežejo tako tesno med seboj, da se človeku koža ježi in lasje na glavi dvigajo«.

In potem z vidnim zadovoljstvom povdarja, da »tu ne figurirajo niti od blizu niti od daleč Srbijanci, temveč gg. dr. Gregor Žerjav, sedanji minister za soc. politiko, ki je se vže prišel z eno, ne povsem čisto prtljago (aludira tu na obsodbo radi bankrota), katera pa ga niti najmanje ni ovirala, da igra vlogo šefa demokratske »mladine« v Sloveniji, nadzornik Drušković, Anton Kristan, A. Praprotnik, dr. J. Kavčnik« itd.

»Vsi ti gospodje« nadaljuje Protić, »so učenci in otroci kulture in moralne atmosfere, ki je vladala »v naših krajih«, t. j. v pokojni Avstro-Ogrski.« Svoj obširni članek zaključuje s pozivom »Hrvatu«, naj pusti na miru Srbijo in Srbijance, ki da so se tudi prej le branili in tudi sedaj se samo branijo od teh načel »zaslužbe in provizije«, katerih valovi vdarjajo z vso močjo ob obali naše kraljevine in nam (Srbom) prihajajo slejkoprej od severa in severozapada.

Akoravno smo Protiću hvaležni, da z občudovanja vrednim pogumom in vztrajnostjo pobija sedanji krivični režim in izkuša ugodno rešiti nesrečni srbsko-hrvaški spor in kakor mora biti vsem poštenim elementom všeč, da je srbsko javnost seznanil tudi s Žerjav-Praprotnikovo afero, ki jo v drugem članku imenuje demokratsko Panamo, vendar ne moremo pritrditi vsem njegovim izvajanjem in najmanj njegovemu zaključku.

Res je sicer, da so tudi med Slovenci in Hrvati nečisti elementi, in tudi to je res, da je nekaj takih bilo že pod Avstrijo in da je bilo tudi tistikrat že »nerodnih« (da se poslužimo Ravnikarjeve terminologije) a:er: saj je najlepši primer ravno Žerjavov »Agromerkur«; toda javnost in državna uprava sta takrat vse drugače reagirali na take »nerodnosti« kakor pa sedanja beograjska vlada, ki je po svoji ogromni večini sestavljena iz najpristnejših Srbijancev. Tistikrat so bili taki »ženijalni finančniki« postavljeni enostavno pred sodišče in sodišče, četudi sestavljeno iz dobrih Slovencev, političnih somišljenikov teh iznajdljivih narodnih gospodarjev, je izreklo nad izvestnimi »operacijami« [illegible]vično sodbo in obsodbo. Taki [illegible]lje potem pod Avstrijo ne bi mo- postati niti najskromnejši uradni [illegible]ge.

V naši mladi kraljevini pa, pod srbijansko hegemonijo, postajajo taki ljudje z »ne povsem čisto prtljago« deželni predsedniki in celo ministri. In da bo ironija še hujša, postajajo celo poverjeniki za pravosodje, torej šefi tistih sodnikov, ki so jim svojčas sodili! Mesto zaslužene kazni, kakor pod Avstrijo, dobivajo pa ravno v tistem hipu, ko so se njihove »nerodnosti« odkrile, — lento Sv. Save. Drugi taki finančni ženiji pa se pošiljajo kot vladni »strokovnjaki« na mednarodne konference ali pa se jim poverja uprava večmilijonskih držav. imetij.

Mi si gotovo ne želimo Avstrije nazaj in znamo ceniti slobodo in nevenljive zasluge svojih srbskih bratov za naše oslobojenje; toda ta sloboda ne sme biti libertas delinquendi, ona ne sme iti tako daleč, da rečeni elementi z nečisto prtljago smejo v naših krajih vezati pod zaščito beogradske vlade »osebno in strankarsko gospodarstvo« s »politiko in zlorabo oblastne moči v državi« ter da zato sprejemajo najvišje »položaje«, odlikovanja in — visoke obiske.

Od g. Protića, o čegar najboljših namenih in čistem patriotizmu smo vsi prepričani, pričakujemo, da spozna in prizna, da tista, tudi od njega ojstro obsojena korupcija, — prava rak-rana naše mlade kraljevine — [illegible] bi bila pri nas mogoča, ako je Beograd ne bi toleriral, ščitil in — odpiral. Ves boj Slovencev in Hrvatov proti korupciji ostane brezuspešen, dokler bo Beograd smatral izvestne politične povojne dobičkarje in vžitkarje za edine zanesljive stebre državne ideje med Slovenci in Hrvati in nam bode kot predstavnike te državne ideje postavljal Žerjave, Draškoviće in druge take žerjavotvorne elemente. V tem oziru ima torej »Hrvat« žalibog prav.

Kaj je z ruskim poslaništvom v Beogradu.

Kakor znano nima naša vlada nobenih oficielnih vezi z današnjo sovjetsko Rusijo. Vkljub temu pa se nahaja v prestolici naše države rusko poslaništvo. Odkod ta disonanca, bo morda kdo vprašal Rešitev je lahka: v Beogradu imamo še danes, štiri leta po razpadu ruskega cesarstva rusko carsko poslaništvo, ki še danes reprezentira rusko cesarstvo, katerega že davno več ni in katerega po sodbi vseh pametnih ljudi nikdar več ne bo.

Posl. imajo nalogo, da vzdržujejo stik med svojo državo in državo, v kateri poslujejo ter da v zadnji varujejo interese prve. Nujni pogoj za smisel kakega poslaništva torej je da zastopa kako državo in njene interese. Katero državo in kake interese pa zastopa rusko carsko poslaništvo v Beogradu? Ruske carske države ni, torej je omenjeno poslaništvo ne more zastopati. Koga potem torej zastopa. Odgovor zopet ni težak: Nikogar, kot samo sebe.

Morda bo kdo rekel: pa saj je mogoče, da zopet bode rusko carstvo. Ne bomo zanikali možnosti, da kdaj v daljni bodočnosti rusko carstvo v resnici ne doživi zopetne svoje vzpostavitve. Toda ta verjetnost je tako majhna, v bližnji bodočnosti tako neizvršljiva, da se pameten človek, predvsem pa pametna vlada ne sme nanjo niti ozirati. Politika se mora voditi za današnje razmere in za bližnjo bodočnost — in v tej ni videti nikakega ruskega carstva. Pač pa je tukaj sovjetska Rusija in rusko carsko poslaništvo v Beogradu vzbuja sum, da je v Jugoslaviji gnezdo carskega reakcionarstva, naperjenega proti sedanjemu režimu v Rusiji. Čeprav se s tem režimom ne strinjamo, vendar nismo nikakor upravičeni vmešavati se v notranje ruske razmere, kot bi si mi odločno prepovedali njihovo vmešavanje v naše razmere. S priznavanjem ruskega carskega poslaništva pa direktno kažemo odkrito željo po zopetni upostavitvi carskega režima v Rusiji in več kot samo to željo: Vzdrževanje tega poslaništva pomeni vmešavanje v ruske zadeve, ki nam ničesar mar niso.

Pred dobrim tednom je naš zunanji minister dr. Ninčić odgovoril na tozadevno interpelacijo v narodni skupščini, da obstojajo ruska carska poslaništva tudi v drugih državah in da je stališče naše vlade v tem vprašanju odvisno od nadaljnega razvoja dogodkov v Rusiji. Povdariti moramo seveda takoj, da je večina držav že zdavnaj odpravila ruska carska poslaništva, dasi nima še oficielnih stikov s sovjetsko Rusijo. Še celo Amerika, ki noče imeti s sovjeti ničesar opraviti, je carsko poslaništvo odpravila kot popolno ma nepotrebno. Naša vlada seveda odpravi vsako neumnost zadnja in še sedaj demonstrira popolnoma po nepotrebnem in brez najmanjšega haska proti veliki večini ruskega naroda. Upamo, da se vendar v nepredolgem času izpreobrne.

La coltura di Dante.

Dne 15. junija so odkrili Italijani na Krnu spomenik padlim vojakom z veliko slovesnostjo. Zgodilo se je pa, da je bil spomenik takoj nato po neznani sili pokvarjen in sicer je bila odbita 80 kg težka bakrena plošča, katere je bil kos tudi odbit. Radi tega so domači kobariški fašisti, katerih je 18 po številu in ki jih vodi neki Clemente Giuseppo, vrgli Volaričev spomenik na tla, zakurili sredi trga kres, vlačili kip okrog in nazadnje opravili, ko je bil že popolnoma razbit, svojo potrebo nanj. Pri vseh teh dejanjih pa so pripomnili, da je to šele pričetek. In res so bili fašisti z neznansko naglico obveščeni, mobilizirani in že v Kobaridu. Obiskali so Kobarid v četrtek dne 22., nakar so eni odšli, vrnili pa so se v petek v toliko večjem številu, do 200 ljudi. Pravi teror je pričel šele zdaj. Šli so po hišah, grozili ljudstvu na cesti, pili in jedli, kradli, poleg tega so pobrali vse slovenske napise, znesli jih pod lipo na trgu in zažgali. Zgorela je tudi lipa, ki so jo drugi dan še posekali in odnesli kos kot vojno trofejo s seboj. Posebno so strahovali nekatere ljudi; vodil je fašiste zopet že omenjeni Clemente. Vse to se je vršilo, ne da bi počakali, da bi dognali, če so dejanje res izvršili Slovenci.

Med tem se je stvar že raznesla po vsi kobariški okolici. Ljudstvo je bilo silno preplašeno. Bežalo je na vse strani. V Drežnici so bili zaprli tri fantiče, ki so jih dolžili, da so napravili dejanje na Krnu. Fantiči imajo po 12, 14 in 16 let. Najmlajšega so že izpustili. Sploh je dognala komisija, da ti dečki niso mogli izvršiti omenjenega dejanja. Vendar so prišli fašisti v Drežnico v petek zvečer. Pred njimi so prišli orožniki, ki so naznanili županu in župniku, naj beže. Župnika ni bilo več doma, zbežal pa je župan. Orožniki niso niti s prstom ganili ko je prišlo do 80 fašistov (na dveh avtomobilih). Ti so zažgali župnišče, ki je zgorelo do tal. Zgorel je tudi neki hlev. Hoteli so zažgati tudi neko drugo hišo, ki so jo zamenjali za županovo. Gasiti niso pustili. Trobentača, ki je naznanil ogenj, so pretepli. Panika v vasi je bila strašna; ob največjem nalivu je vse bežalo na prosto in v gozdove.

Ko so fašisti opravili svoje delo v Drežnici, so prišli okrog šeste ure zjutraj v Staroselo, kjer je g. župnik ravno daroval sv. mašo. Hodili so po cerkvi, glasno govorili in motili duhovnika. Med mašo še so drugi obiskali župnišče, premetali in razbili vse, ukradli 2200 lir župnikovega denarja in 20 do 25 lir cerkvenega denarja v drobižu. V dvorani »Bralnega društva« so zažgali harmonij in razmetali knjige. Vseh šip so razbili 90.

Ko so se vrnili v Kobarid, so hoteli zažgati tudi trg, posebno cerkev in župnišče. To so pravočasno preprečili. Nato so fašisti odšli. To je samo kratko poročilo in v glavnih obrisih. K zadevi se bomo povračali v potankostih še in še. Ljudstvo, ki je zbežalo, se ne upa povrniti. Med begunci je tudi kobariški g. dekan. Izrazili so se baje fašisti, da morajo Slovence pobiti. Po drugi strani se čuje, da je ves dogodek samo uprizorjena protiavtonomistična gonja. Res, žalostno! Enotna misel vseh naših ljudi pa je, da dejanja na Krnu ni napravil Slovenec, kakor vsakdo to dejanje tudi obsoja, kakor obsoja dejanja fašistov, ki se ne razlikujejo od dejanj srednjeveških roparjev.

Sanacija Avstrije.

Dunaj, 27. junija.

Nova avstrijska vlada je pričela z energično akcijo za finančno ozdravljenje države. Predložila je načrt sanacije in pridobila finančne kroge za ustanovitev nove notne banke. Prvi uspeh te akcije je, da se je avstrijska krona, ki se je nahajala na curiški borzi malo pred koncem notiranja sploh, popravila od 2 in pol na 4 centime. Da so se dunajski bančni krogi tako hitro odločili za ustanovitev nove notne banke, je popolnoma naravno, ker izdajanje bankovcev je že od nekdaj dobra kupčija. Za širšo javnost pa je zadostovalo dejstvo ustanovitve notne banke, ki bo izdajala z zlatom ali devizami krite bankovce, da se pomiri od razburjenja, ki je zavladalo na Dunaju povodom zadnje valutne derute. S tem pa je bil tudi že dosežen prvi cilj avstrijske vlade.

Nadaljna izvedba finančnega ozdravljenja Avstrije pa bo nekoliko težja. Brez dvoma se bo precejšen del potrebnih deviz in vrednostnih papirjev za ustanovitev nove notne banke dobil na Dunaju, kakor se bodo akcije radi udeležili tudi inozemski kapitalisti. Do sem bo šlo vse gladko. Resnejša pa postane situacija, ko postane akutno vprašanje, kaj da naj se zgodi z dosedanjimi kronami. Ker k neki relaciji med novimi in starimi bankovci mora priti. Brez ugotovitve te relacije bi stare avstrijske krone zgubile še ono kupno vrednost, ki jo danes imajo. Brez dvoma pa bo ugotovitev te relacije šla na škodo posestnikov starih avstrijskih kron, to se pravi na škodo, vsaj fiktivno, širokih mas avstrijskega ljudstva. S tega stališča pa se pokaže ustanovitev nove notne banke kot prenagljena in je razumljiva le pod pritiskom nevzdržnih razmer v Nemški Avstriji.

Ustanovitev nove notne banke bi morala biti konec akcije ozdravljenja. V resnici pa je nasprotno. Mesto, da bi prejšnje avstrijske vlade skušale stabilizirati stare avstrijske krone in nato določiti razmerje k novi valuti, se niso pobrigale za nič, sedanjo vlado pa so obupne mere prisilile, da pričela pri koncu brez nujnih predpriprav.

Nove notne banke ne bo mogoče ustanoviti, dokler ne bodo stabilizirane stare avstrijske krone, do te stabilizacije pa ne bo prišlo tako dolgo, dokler ne bo avstro-ogrska banka prenehala s tiskanjem novih bankovcev. Bankovci pa se bodo morali tiskati toliko časa, dokler se vladi ne posreči spraviti svojega proračuna v ravnovesje, to pa je brez globokih in radikalnih reform v državnem življenju Avstrijske republike nemogoče. To pomenja, da se nova notna banka ne more ustanoviti preje, predno ne bodo izpolnjeni gotovi nujni predpogoji za njeno ustanovitev.

In ravno za te predpogoje gre. Leti pa so take vrste, da lahko onemogočimo celo senacijsko akcijo. Izpolnitev omenjenih predpogojev je politična zadeva in pomenja kardinalno izpremembo dosedanje avstrijske politike. Vprašanje je sedaj, ali ima sedanja vlada toliko avtoritete, da bo mogla spraviti politične stranke do spremembe sedanje politike. Bilo bi to sicer potrebno, obstojajo pa upravičeni dvomi, da se ji to ne bo posrečilo. Predvsem prideta v poštev dve stranki — socijalno-demokratska in vsenemška. Socijalno demokratska stranka že nekaj časa gleda celo stvar od strani, vendar pa izgleda, da bi se jo dalo preje pridobiti za ta najnovejši sanacijski načrt, kakor pa vsenemce, katerim je edini cilj priključenje k Nemčiji in ki si vsled tega sanacije Avstrije niti ne žele. Uspeh sancijske akcije pa je mogoč samo tedaj, če se bodo pri delu združile vse avstrijske politične stranke. Tega pa dosedaj ni videti in zato je malo upanja, da bi Seiplov poskus uspel. Na eni strani poskus, tako finančno, kot metodično slabo fundiran, na drugi strani pa nezanimanje do odpora. Na Dunaju se zopet dela prav po dunajsko. Dunaj se neče spremeniti — Wien bleibt Wien prepevajo tukaj.

Gospodarstvo.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

Zanimanje za razstavo je zelo živalno. Prijavilo se je dosedaj 216 razstavljalcev iz mariborske oblasti. V tem številu še niso všteti razstavljalci izven Mariborske oblasti, katere je odbor k udeležbi pripustil. Ti razstavljalci izven mariborske oblasti se udeleže razstave s takimi predmeti, ki se pri nas še ne izdelujejo, tako, da bodo na razstavi vse stroke zastopane. Če vzamemo, da se je za zagrebški velesejem prijavilo, razen inozemstva iz Hrvatske in Slovenije z Zagrebom vred samo 350 razstavljalcev, je že samo to velikanski uspeh. Pričakuje se še nad 100 prijav. Vsled tega bo letošnja razstava zelo obširna. Vršila se bo v vseh prostorih Götzove dvorane in na dvorišču istega poslopja. Na velikem vrtu »Dijaškega doma« in dekliške meščanske šole pa se postavijo razni paviljoni.

Načrti za paviljone so že izgotovljeni. Prostor se zagradi z novim plotom v Prešernovi in Razlagovi ulici. V Prešernovi ulici bo nasproti izhoda iz Götzovega dvorišča velik vhod v drugi del razstave, tako da bodo obiskovalci iz enega dela razstave prišli neposredno v drugi del. Na plotu bodo velike reklamne plošče, ki se dajo posameznikom v najem.

Paviljoni se bodo začeli postavljati takoj po zaključku šol.

Na vrtu »Dijaškega doma« bodo izdelki in pridelki vrtnarskega društva v umet. zagrajenem parku razstavljeni. Ta oddelek bo pokazal dovršenost našega vrtnarstva in bo nekaka senzacija ne le za mesto Maribor in Slovenijo, temveč za celo državo.

Lepak za razstavo je že izdelan in se bo te dni dotiskal. Besedilo se bo natisnilo v slovenskem, srbohrvatskem (tudi v cirilici), češkem in nemškem jeziku.

Izumi na razstavi. Dosedaj je prijavljenih že več novih izumov, ki bodo tokrat prvič razstavljeni.

Zunanji odelek. V takozvanem zunanjem oddelku bodo razstavljeni predmeti izven mariborske oblasti, ki pa se pri nas še ne izdelujejo. Posebno za ta oddelek vlada povsod veliko zanimanje. Dosedaj je prišlo že več prijav, mnogo vprašanj pa se bo te dni rešilo.

Obrtniški zbor. Ob priliki pokrajinske obrtne razstave se bo vršil v Mariboru II. obrtniški zbor. Že danes prihajajo iz vseh strani naše države številne prijave obrtnih društev, ki se korporativno udeleže zbora. Zbor je za vse obrtništvo izredne važnosti, ker se bo razpravljalo o vseh perečih vprašanjih obrtništva. Pozivljamo vse obrtne društva in zadruge, da se že danes pripravijo na ta velepomembni shod. Podrobnosti bomo še pravočasno poročali.

Kmečka soba se imenuje oddelek, kjer bodo razstavljeni narodni predmeti. Ta soba bo predstavila pristno slovensko narodno-kmečko sobo, v kateri bo razstavljeno narodno pohištvo, narodne vezenine, slovenske zibike itd. Narodne žene zbirajo od hiše do hiše vse take predmete, da bo oddelek čim popolnejši. Prosimo vse one, ki imajo take predmete, da jih dajo za dobo razstave na razpolago.

Oddelek konzumentov bo jako važen in zanimiv del razstave. Tu bodo razstavljeni vsi oni predmeti, ki jih nujno potrebujemo, a se pri nas ne izdelujejo, dasiravno so dani za to vsi pogoji. Da se tako občinstvo, kakor oni obrtniki, ki bi to lahko izdelovali pri nas, s temi predmeti seznanijo, se naprošajo vsi, ki imajo kak tak predmet, o katerem mislijo, da se pri nas ne izdeluje, da ga pošljejo razstavnemu odboru. Mnogo lahko v tem oziru pripomorejo uvozniki, katerim je tako blago najbolj znano. Le na ta način se bomo osamosvojili od inozemstva.

Prijavni rok je podaljšan do preklica. Zato naj nikdo ne zamudi te prilike in se naj če tega že ni storil, nemudoma prijavi. Razstavni odbor želi, da bi se razstave udeležili vsi obrtniki, da vsak pokaže kaj zmore in kaj zna. Zato vsi na razstavo.

Gmotna sredstva, s katerimi razpolaga razstavni odbor, so zelo pičla. Razen podpore, ki jo je naklonil pokrajinski namestnik gosp. Ivan Hribar v znesku 50.000.— K in »miloščine« mestne občine mariborske v znesku 4000.— K nima odbor nikakih sredstev. Izdatki za predpriprave pa naraščajo dan za dnem. Prosimo zato vse razstavljalce, da ob enem z prijavami pošljejo tudi prijavnino, iz katere krije odbor tekoče izdatke. Želeti pa bi bilo, da vsi oni, ki imajo razumevanje za to važno in potrebno razstavo, delo odbora z gmotnimi sredstvi podprejo.

—o—

Novi predpisi o izvozu carin. blaga.

1. Po odredbi gospoda ministra za finance I. br. 8725 z dne 9. junija t. l. morajo odbori pri Narodni banki za kontrolo trgovine z devizami in valutami pri izdavanju odobrenj za uvoz odslej zahtevati od vseh uvoznikov, ki ne prosijo odobrenja za nakup devize, pismeno izjavo, kako so plačali, ali kako nameravajo plačati kupnino za blago, glede katerega ne zahtevajo odobrenja za nakup devize.

Prosilci jamčijo moralno in materijalno za navedbo v izjavi.

Če bi odbor smatral, da izplačilo kupnine ne odgovarja določilom pravilnika, ne bo uvozniku izstavil zaprošenega odobrenja ter vsak tak slučaj prijavil generalnemu inspektorju z izjavo uvoznika in vsemi tozadevnimi spisi v odločitev.

2. Generalni inspektor ministrstva za finance je z odlokom I. br. 7156 z dne 28. maja 1922 odredil:

a) Po rešenju Ministrskega Sveta I. br. 1957 z dne 25. februarja 1922 mora vse račune overiti trgovska zbornica. Če pa je računu priloženo spričevalo o izvoru blaga, tedaj mora biti to spričevalo overovljeno po trgovski zbornici.

Če pa predloži prosilec račun ter ne reflektira na nakup devize, se označi na računu, da se dovoljuje uvoz blaga v kolikor ni zabranjen po rešenju Ministrskega sveta C. br. 13.381 z dne 1. marca t. l. V tem primeru se označi faktura s pristavkom »brez prava na nakup devize«.

b) Odbori za promet z devizami in valutami ne smejo izdajati pod nobenim pogojem odobrenj za nakup deviz in valut v drugi valuti kot v valuti države, v kateri je izstavljena faktura odnosno potrdilo trgovske zbornice o izvoru blaga.

Če se torej glasi faktura na drugo valuto kot valuto države, od kjer je blago, se izdava odobrenja na valuto države, iz katere se je blago uvozilo in sicer proti vrednosti, ki odgovarja svoti naznačeni v fakturi.

V praksi se bo torej izdajalo odobrenja za fakture iz Nemčije v markah, iz Avstrije v avstrijskih kronah, iz Švice v švicarskih frankih itd. predpostavljeno, da so take fakture potrjene po kompetentnih, nemških, avstrijskih, švicarskih itd. zbornicah.

3. Da se ne zavlačuje rešitev prošenj in izdajo odobrenj, se stranke ponovno opozarja na obveznost kolkovanja prošenj in prilog in sicer se morajo kolkovati:

a) prošnje z kolkom 2 Din.,
b) obveze z kolkom 2 Din.,
c) vse druge priloge s kolkom 50 par,
d) za vsako odobrenje se mora priložiti prošnji še pesebej kolek za 5 Din.

Prošnje, ki ne odgovarjajo tem predpisom bodo odbori za promet z devizami in valutami odslej odklanjali.

+ *Industrija špirita v Jugoslaviji je* letos močno nazadovala za lanskim letom. Lani se je izvozilo od nas v Nemčijo, Avstrijo in Švico 500 vagonov špiritnih izdelkov, dočim je letos izvoz minimalen zaradi valutarnih razmer in konkurence iz Amerike in Nizozemske. Naša država producira na leto 2500 vagonov špirita, največ pelinovca in likerjev.

+ *Nova velebanka v Vojvodini.* Vsi manjši denarni zavodi Bačke in Banata so se združili v velebanko s sedežem v Subotici, ki razpolaga s 400 milijoni K delniške glavnice.

+ *Kartel pivovarnarjev v Banatu.* Vseh 10 pivovaren v Banatu se je združilo v kartel glede enotne cene pivu.

+ *Nova Zelandija se zanima za naše proizvode.* Naš konzul v Oklandu je sporočil trgovskim zbornicam v domovini, da se novozelandski trgovci zelo zanimajo za naše proizvode, kakor za slive, suho sadje, grozdje, vino, olje itd.

+ *Krušno posojilo Rusije.* Sovjetska vlada je razpisala posojilo za 10 milijonov pudov rži, ki se mora oddajati v naturi. Za obligacije jamči država s posebnim fondom v znesku 10 milijonov zlatih rubljev iz državnih rezerv. Obligacije se bodo prodajale po 4 milijone rubljev za 1 pud rži.

+ *Vedno več papirnatega denarja.* Prvega junija je krožilo v naši državi papirnatega denarja za 4 milijarde 846 milijonov Din, torej za 31 milijonov več kot v prejšnjem mesecu.

—o—

Dnevne vesti.

— *Kraljevska dvojica*, ki biva sedaj na Bledu, bo prisostvovala, kakor nam poročajo, sportnim tekmam na Bledu.

— *Polov. vožnjo za udeležence* sportnega metinga na Bledu je dovolilo ministrstvo saobračaja. Izkazati se morajo z legitimacijami Sportne Zveze, ktere bo ta izdajala v petek in soboto v svoji pisarni, Narodni dom. Pri vožnji na Bled kupljeni celi vozni listek se ne odda, temveč shrani in se pdje z njim tudi nazaj.

— *Posebni vlak* je zaprosila Sportna Zveza za nedeljo 2. t. m. za povratek z Bleda, k bi odhajal okrog polnoči z glavnega kolodvora. Oba jutranja vlaka bosta primerno ojačena.

— *Za sportni dan* na Bledu v nedeljo vlada velikansko zanimanje ter bo izredno mnogo udeležencev tudi iz Zagreba. Sportno bo ta meting eden najinteresantnejših v letošnji sezoni. — Razpis v plavalni tekmi se popravja v toliko, da je skakalna deska 1—3—6 m. Sestanek tekmovalcev odpade. Na večeru v zdraviliškem domu bo razdelitev nagrad tekmovalcem. Po razdelitvi ples in srečolov. Obleka promenadna.

— *Kralj in kraljica* se peljeta prihodnji teden na štajersko ter obiščeta Celje, Maribor in vsa naša kopališča.

— *Imenovanje.* Ravnatelj ljubljanskega muzeja g. dr. Mantuani je imenovan za dvornega svetnika.

— *Kongres Udruženja gledal. igralcev SHS* se vrši letos v Beogradu v dneh 3., 4. in 5. julija. To pot se sestanejo samo delegati vseh gledališč in upati je, da bo mogoče z ozirom na temeljite predpriprave posameznih odborov in pododborov ne le dostojno manifestirati za mlado gledališko umetnost temveč tudi temeljito in uspešno nadaljevati delo strokovne organizacije. Mestni odbor ljubljana pošlje sedem delegatov i. s. A. Danovca, predsednika, R. Ižanca, tajnika, I. Lenovca, blagajnika, ter ge. Gusti Danilovo Polonco Juvanovo, Leopolda Kovača in J. Pluta. V kolikor je znano pošlje mariborski pododbor 4 delegate.

— *Za ravnatelja nove meščanske šole v Brežicah* je imenovan koroški Slovenec g. Janko Pilram, bivši strokovni učitelj na meščanski šoli v Wolfsbergu.

— *Mestni meščanski gasilci* so ob priliki gasilne slavnosti v Kamniku nabrali za Jugoslovansko Matico 73.50 Din. Živeli posnemalci!

— *Ugodnost za splavarje.* Železniško ministrstvo je dovolilo splavarjem, ki vozijo les po Savinji in Savi, da se na povratku vozijo po železnici za polovično ceno. — Ugodnost bo predvsem v prilog lesnim trgovcem.

— *Za jesenske počitnice na ljudskih šolah* se je izreklo več štajerskih občin v posebnih vlogah na višji šolski svet.

— *Zadnje pomiloščenje* ob priliki kraljeve poroke se je raztegnilo na približno 20.000 oseb.

— *Dijaške gospodinje v Ljubljani* so vsled draginje zvišale cene za stanovanje in hrano na 2000 do 2400 K mesečno.

— *1600 Jugoslovanov še vedno v ujetništvu.* Poslanec Nemanić je interpeliral zunanjega ministra, naj se nemudoma ukrene vse potrebno za vrnitev 1600 jugoslovanskih ujetnikov, ki jih drže pri gradnji neke železnice v Mezopotamiji. Med ujetniki je največ Slovencev.

— *Tramvajski štrajk v Zagrebu* je že končan.

— *V Št. Jerneju na Dolenjskem* je umrl po kratki bolezni trgovec g. Martin Volovec, navdušen in požrtvovalen rodoljub. Naj v miru počiva!

— *120 ruskih učiteljev in učiteljic* je prispelo zadnje dni v Beograd, od koder bodo prepotovali našo državo.

— *Najmanjši vladar umrl.* V Parizu je umrl knez Albert, vladar male kneževine Monako, star 74 let.

— *Proržavna pojedina.* Bivši minister dr. Mehmed Spaho in frančiškan Pašalić sta pila nedavno v Livno, kjer so jima pristaši Frank-Radičeve stranke priredili banket. Ker pa so bili pri banketu govori, v katerih se je hujskalo proti Srbom in ujedinjenju, je orožništvo razgnalo udeležence iz polnih miz.

— *Vebdušni Nemci.* V celjskem nemškem listu zagovarja na poldrugi strani brezdvomno dr. Fichtenau pravni obstoj društva »Deuhes Vereinshaus« v Ptuju. Dasi je okrajno glavarstvo zahtevalo spremembo pravil tako da bi smel vsakdo pristopiti k društvu, občni zbor sklenil, da smejo biti društveni člani le pripadniki nemškega plemena. rej ne po rodu Nemci, ker takih v Ptuju niti za ožji odbor ni, temveč pripadniki, t. j. tudi nemškutarji ali kakor so jim rekli za časa Orniga »deutschfreundlich«. — Vse to pa nas dosti ne briga, ako je okrajno glavarstvo zadovoljno z očitno renitenco ugajal pa nam je zaključek v obrambi ... no le bodi tu povedano, da nobena narodnost v naši državi ne sme napram drugim kazati gospoda, ker ustavno imamo eno državljanstvo, ki so ga deležni vsi državljani brez razlike narodnosti in vere. — Samozavestne in velikodušne besede, ki da jih pod avstrijsko ustavo nismo nikoli slišali, še manj pa čutili.

— *Časopisi za III. pas v Dalmaciji*, ki ga imaše vedno zasedenega Italijani, se morajo frankirati kakor tiskovine v inozemstvo isto velja seve tudi za pošiljanje iz omenjenega ozemlja k nam.

— *Direkcija pošte in telegrafa* je sedaj uradni naziv našega poštnega ravnateljstva v Ljubljani.

— *Umrl je* v Ljubljani profesor drž. realke g. Fr. Komatar. Pokojnik je deloval tudi na znanstvenem polju. Pogreb je bil včeraj. Blag mu spomin!

— *Vlak je povozil* med Kranjem in Sv. Joštom neznanega, okrog 40 let starega moža. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Šmartno.

— *Toča* je uničila dne 26. m. m. najžlahtnejše vinograde okrog Jeruzalema, Bebrovnika in Sv. Miklavža. Škodo cenijo na deset milijonov kron.

— *En milijon mark nagrade* je razpisalo berlinsko policijsko predsedstvo tistemu, ki prime ali izsledi morilca ministra Rathenauja.

Ljubljana.

= *Razstava na realni gimnaziji* na Poljanah ostane odprta tudi še v soboto in nedeljo od 9 do 1 ure.

= *Pevski večer* priredi pevski odsek šentjakobskega naprednega društva v soboto 1. julija, če bi bilo slabo vreme, pa v nedeljo 2. julija ob 8. zvečer na vrtu gostilne pri Lozarju v Rožni ulici. Na sporedu so umetni zbori, narodne pesmi in samospevi za tenor s spremljevanjem klavirja. Vabimo napredno občinstvo zlasti šentjakobsko, da se udeleži te prireditve.

= *Češka obec v Ljubljani* priredi v soboto dne 1. julija 1922 v areni Narodnega doma (dvorani akademskega društva »Jadran«) družabni večer, na katerem bo nastopil najboljši češki damski imitator verietni parodist in kabaretni umetnik Ladja Ladjanek. Vabimo vse prijatelje humorja in dovtipa k mnogobrojnemu obisku. Imenovani umetnik obvlada tudi hrvatski jezik. Začetek ob pol 21. Vstopnina 5 Din, akademiki 2 Din.

= *Matura na tehniški srednji šoli v Ljubljani.* Na višji strojni šoli tega zavoda se je vršila matura v dneh 22. in 23. junija. Zrelostni izpit je napravilo naslednjih 21 učencev (ležeče tiskani z odliko): Babnik Jakob, *Bajuk Milan, Benedičič Anton,* Fišer Joško, Hudnik Drago, Hus Dušan, Istenič Franc, Jakše Janko, *Juvanec Vladimir, Albin Kolb,* Mlakar Ljudevit, Možina Ivan, *Obereigner Stanko,* Pegan Rikard, Pirnat Ivan, Popov Svetozar, Šribar Edo, Vrančič Henrik, Vrhunc Bogomil, Zore Milan.

= *Podpornemu društvu slepih* so darovali: Slovenska eskomptna banka, tu 5000 K za zgradbo »Dom odraslih slepih«. Ljubljanska kreditna banka 1000 K v isti namen. G. Franc Gnezda, višji revident j. ž. mesto venca na krsto g. Fr. Novaka 100 K, člani cenilne komisije za dohodnino, tu dnevnice 360 K, društvo strok. mojstrov in paznikov tobačne uprave, tu 760 K. — Iskreno se zahvaljujemo plemenitim darovalcem. Odbor »Podpornega društva slepih« v Ljubljani, Wolfova ulica 12.

= *Tedenski zdravstveni izkaz.* V dobi od 18. do 24. m. m. se je v Ljubljani rodilo 35 otrok (22 dečkov, 13 deklic), med temi 1 mrtvorojena. Umrlo je v isti dobi 22 oseb (12 moških, 10 žensk) med temi 7 tujcev. Smrtni vzroki so bili: 2 življenska slabost, 7 jetika, 1 možganska kap, 4 srčna hiba, 3 rak, 2 slučajni smrtni poškodbi, 1 samomor, 3 drugi naravni smrtni vzroki. Izmed nalezljivih bolezni sta bila prijavljena dva slučaja griže in en slučaj davice.

— *Iz orožniških krogov* nam pišejo: »Že dolgo niste priobčili nobenega dopisa o bedi v orožništvu. Človek bi si lahko mislil, da se nam je gmotno stanje zboljšalo. Pa se vsakdo moti, kdor tako misli. Ne le, da se ni nič zboljšalo, še celo poslabšalo se je, kakor tudi drugim nastavljencem. Sicer so nam izplačali začetkom meseca zaostale dnevnice iz leta 1921, a to je le kaplja vode v morje, to tembolj, ker je od novega leta sem uredba o dnevnicah tako ustrojena, da nam »prečanom« skoro nikoli ne pripade kaka dnevnica, medtem ko jih v starih delih kraljevine lahko zaslužijo po 100—200 Din mesečno. — Vkljub temu pa se živi doli veliko ceneje kot pri nas, vrhu tega pa še imajo tam višje draginjske doklade. Tudi novo obleko smo .e deloma dobili, a kaj pomaga, ko pa je izdelana po povprečni meri, tako, da je malokomu prav in kdor jo hoče nositi, si jo more pustiti prekrojiti, kar stane danes do 300 Din. — Zakaj se ne bi obleka po meri izdelovala, saj bi to nič več ne stalo, a itak slabo plačanemu moštvu bi prihranili take popolnoma nepotrebne izdatke. Orožništvo dobiva že poldrugo leto vedno enako plačo in draginjske doklade. Takrat pa se je dobilo moke po 4 Din, meso pa po 5 Din; niti samski orožniki ne morejo danes izhajati, kako pa šele oženjeni? To je tudi vzrok, da mladi orožniki po odsluženju obveznega roka številno izstopajo iz orožništva. V prvih treh letih se komaj malo nauče izvrševati službo, potem pa, ko bi bili za rabo, pa izstopijo. Od tega ima država večjo škodo, kakor, ako bi plačevala zadostno plačo. Obljubujejo nam sicer od meseca do meseca, da se bo prejemke zboljšalo, a od samih obljub ne more nihče živeti.«

Maribor.

Vidov dan v Mariboru je bil slabo praznovan. Predzadnji dan so se trgovci domislili v svoji nenasitnosti in »državotvornosti«, da bi bilo dobro, ako bi se prislužil kak krajcar na Vidov dan. Tako so imeli trgovine odprte, kakor je sklenil slavni demokratski gremijski zbor. Ljudstvo se je škandaliziralo nad tem. Trgovine so pa bile vse prazne. — Zjutraj je bila pontifikalna maša, po maši defiliranje pešadije na trgu Svobode pred polkovnikom Draškovićem. Iz državnih poslopij so visele zastave, privatne hiše so prav škandalozno malo razobesile zastave; še nikoli tako malo. Čudno, da se ne zavedajo naši ljudje, kaj je Vidov dan. Na Kosovem polju ni bil zadan sunek samo srbskemu probujenju, temveč splošnemu jugoslovanskemu risorgimentu. Vidov dan bi moral biti tudi naš največji narodni in državn praznik. — Poglejte kako drugi narodi obhajajo take praznike!

Sokolski dnevi v Mariboru. Brez bombastične reklame je priredila mariborska sokolska župa župni zlet v Mariboru in sicer dne 25. junija, o katerem smo že poročali, 28. in 29. junija. V sokolskem smislu so izpadli vsi trije dnevi nad vse častno, posebno pa zadnji dan Sv. Petra in Pavla. Ta dan je pokazal, kako mogočno ima Sokol razširjena svoja krila, pod katerimi se zbira ogromna armada vrlih, brhkih, značajnih Sokolic, katerih pohod in telovadba je bilo, kakor pohod bajnih gorskih vil, armada krepkih, elastičnih mož in mladeničev, ki so kakor hrasti ,kakor bajni junaki krepkih mišic, elastičnih udov nastopali in kazali take vratolomne skoke in gibe, da smo se morali čuditi in diviti. — V sredo je bila tekmovalna tekma župe, ki je izpadla nad pričakovanjem prav dobro. V četrtek je bil nastop vseh članov in članic in vojske ob zvokih železničarske godbe. Na telovadišče so šli jahači in vse sokolstvo ob zvokih sokolskih fanfar in železničarske godbe v lepem sprevodu, ki je vzbujal povsod pozornost. Udeležba bi bila lahko boljša, čeravno je bila zadovoljiva.

Bankovci po 5 dinarjev bodo veljavni do 20. julija t. l. in ne samo do 1. julija, kakor je bilo objavljeno v časopisju. Tako je zasigurala podružnica Narodne banke v Mariboru.

Celje.

Vidov dan v Celju. Pri nas se je državni praznik Vidov dan proslavil kar najslavnejše. Mesto si je nadelo praznično obleko in je bilo v zastavah. Ob 9. uri se je v farni cerkvi služil slovesni requiem z libero. Prisostvovali so zastopniki vojaških in civilnih oblasti ter vojaštvo. Ob pol 10. uri je bil slovesen parastos v veliki dvorani Narodnega doma, katerega je opravil pravoslavni svečenik dr. Rafail Perić. Pri parastosu je sodelovalo pevsko društvo »Balkan« iz Zagreba. Po končanem opravilu sta spregovorila v vzvišenih besedah o pomenu »Vidovega dne« gg. polkovnik Naumović in Prekoršek. Ljudstva je bila nabito polna dvorana. Ob 10. uri je bilo slovesno opravilo v evangeljski cerkvi. Zvečer je imelo vojaštvo bakljado. Večina obratov je počivalo, trgovci so imeli trgovine zaprte.

Glavni odbor SSJ je imel 28. junija v Celju svojo sejo, pri kateri so bili navzoči tudi voditelji Divac, Kristan, Lapčević in drugi.

Nogomet. Na Vidovo igrana tekma v Celju med celjskimi in mariborskimi Atletiki je končala v razmerju 9 : 0 v korist Celja.

Celjski mestni šolski svet je imel dne 22. junija svojo sejo, kateri je predsedoval župan dr. Hrašovec. Rešilo se je več personalnih zadev. Sklenilo se je predlagati višj. šol. svetu sistemiziranje definitivne paralelke k I. razr. deške meščanske šole in dveh učnih mest za srbohrvaščino na deški in dekliški osnovni šoli. Sprejela se je soglasno resolucija, da bi se kolikor mogoče omejili izredni šole prosti dnevi, ker se v nasprotnem slučaju učna tvarina ne more tako dobro predelati. Prošnje starišev nemške narodnosti, da smejo njihovi otroci-privatisti polagati izpite v nemškem jeziku, se odkloni, ker v Celju ni več nemških vzporednic v nižjih razredih.

Razne prireditve smo imeli minule dni v Celju. Glasbena Matica je priredila v mestnem gledališču šolski koncert, ki je bil škandalozno slabo obiskan. Gojenci zavoda so s koncertom pokazali lep napredek, ki ga ima v minulem letu zaznamovati Glasbena Matica v Celju. Treba pa bo zavodu še enega dobrega učitelja, da bo mogoče ustreči starišem in gojencem. — Abiturijentska slavnost v Narodnem domu je bila zelo lepa. Od abiturijentov se je v izbranih besedah poslovil gimn. ravnatelj g. Jeršinovič. — Absolventi dvorazredne trgovske šole v Celju so 27. junija priredili v veliki dvorani Narodnega doma družabni večer. Na vzporedu je bila godba, petje, deklamacije in drugo. Večer je potekel zelo zabavno. — 26. junija pa so gojenci zavoda za slepe iz Ljubljane priredili v veliki dvorani Narodnega doma javno produkcijo. Na vzporedu je bilo petje, deklamacije itd. Čudili smo se, kako dovršeno so nam ti reveži rešili program večera. Obiskovalci so bili z užitkom popolnoma zadovoljni.

Koroško.

Poštna nabiralnica Št. Danijel je začasno zatvorjena ter dostavlja pošto pismonoša iz Prevalj trikrat v tednu.

V Prevaljah je ustanovila mariborska podružnica Jadranske banke svojo eksposituro.

V pretepu dva zaklana. V Št. Rupertu pri Celovcu je v gostilni »pri pošti« neki Granitzer z nožem zaklal zidarja Jaberiča in pomožnega delavca Babina.

= *Smrt pri kopanju.* Pretečeni četrtek popoldne je pri kopanju v Ljubljanici utonil 19 let stari krojaški pomočnik Valentin Breskvar. Z njim se je kopalo tudi več tovarišev, ki so skušali mladeniča rešiti, toda ves njihov trud je bil zaman. Truplo ponesrečenca še niso našli.

= *Lokomotiva povzročila požar.* Na praznik 29. t. m. dopoldne je na dolenjskem kolodvoru padla iskra iz lokomotive na blizu stoječ vagon, ki je bil naložen s slamo. Slama se je vžgala, in takoj sta bila dva vagona v plamenu. Ljubljansko gasilno in reševalno društvo je bilo takoj na mestu in ogenj hitro udušilo. Pri gašenju se je ponesrečil na levi roki gasilec Jakob Strgar, vendar pa ne nevarno.

Sokolstvo.

Sokol I. ima svoj sokolski dan v nedeljo 2. julija na Taboru. Dopoldne so skušnje, popoldne koncert, telovadni nastop 6 oddelkov, nato ljudska slavnost v velikem slogu. Telovadišče in vsa arena se bliža svoji dovršitvi in končni obliki. Sokol I. se je odločil za nov strošek preko 100.000 K z namenom, da nudi telovadečim in gostom pri posetu javnih produkcij res nekaj vzornega na tem polju. Vstopnice so v predprodaji od srede naprej v društveni pisarni, od petka pa v Tiskovni zadrugi nasproti gavne pošte.

Sokol I. pozivlja svoje člane, da prisostvujejo prireditvam 2. julija na Taboru dopoldne in popoldne v slavnostnem sokol. kroju. — Vse one prijatelje Sokola I., ki nam morejo blagohotno nuditi kaj svežega cvetja, prosimo, da nam isto dostavijo tekom nedeljskega dopoldneva v paviljon na trg Tabor. Predprodaja vstopnic je v Tiskovni zadrugi nasproti gl. pošte.

Sokolsko društvo Ljubljana II. priredi za svoje člane in članice v nedeljo dne 2. julija izlet k Sv. Joštu nad Kranjem. Odhod iz Ljubljane z glavnega kolodvora ob 7. uri zjutraj, povratek v Ljubljano ob 21. uri 55 min. zvečer. Zbirališče pred glavnim kolodvorom ob 6.40 uri zjutraj.

Sokolsko društvo v Sp. Šiški priredi ob priliki svoje 20 letnice v nedeljo dne 2. julija t. l. na letnem telovadišču ob Gasilski cesti veliko javno telovadbo. Po telovadbi prosta zabava. Pri prireditvi sodeluje godba dravske divizije. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 3 Din. — Odbor.

Sokol Hrastnik. Pešizlet gorenje - posavskega sokolskega okrožja se vrši v nedeljo, 2. julija t. l. Ob pol 3. uri javna telovadba, nato ljudska veselica. Zveze z vlaki ugodne. Pričakujemo mnogoštevilne udeležbe!

Sport in turistika.

Povodom športnega metinga na Bledu dne 2. julija t. l. bo odhajal ta dan izletniški vlak proti Ljubljani iz Bleda šele ob 22. uri.

Ljubljanski plivački podsavez. Razpored plavalnih tekem na Bledu dne 2. julija se izpremeni v nastopnem obsegu: Skoki se vršijo z konkurenco in sicer je predpisano 5 skokov: 1. skok na glavo naprej z zaletom; 2. skok na glavo nazaj z mesta; 3. salto naprej z zaletom; 4. in 5. poljubna skoka iz 3 ali 6 meterske deske. Deska je visoka 3 oziroma 6 m in ne 4 m, kot je bilo pomotoma objavljeno. Klubi naj javijo najkasneje do incl. 30. t. m. na Pliv. podsavez ako reflektirajo na prenočišča na Bledu — za tekmovalce in za število istih — prenočišča preskrbi Pliv. podsavez neobvezno in na stroške klubov. V interesu vsakega kluba bi bilo, da je vsaj en pooblaščenec kluba že v soboto na Bledu in da prisostvuje sestanku, ki se vrši ob 9. zvečer »pri Zrimcu« (restavracija). Sestanek sodnikov plavalne tekme se vrši v nedeljo ob 8. uri zjutraj v kavarni Molnar (Toplice). Start se vrši v vodi in ne, kakor je bilo pomotoma javljeno, z odskokom.

Atletika na blejskem sportnem meetingu. Vse atletske prireditve, ki so bile zamišljene prvotno le bolj za propagando, obetajo postati naenkrat prvovrst. tekme. Slovenski klubi so postavili v boj svoje prvake, S.K. Primorje je poklical na Bled vse svoje atlete, ki so odšli že na počitnice, Hašk iz Zagreba je prijavil svoje najboljše moči. Startne liste vsebujejo same znane atlete, tako poleg par internacijonalcev, kakor je Schneller (Hašk), Kojič (Hašk), Perpar (Primorje) še vse polno znanih imen: Starc Spitzer, Valtrič (vsi Primorje), Beneš, Vidmajer (Ilirija), itd., ki nam jamčijo, da se bo nudil res prvorazreden sport. S sigurnostjo lahko računamo, da se bodo postavili, kjub osobito za sprint neugodnem terenu, novi slovenski rekordi.

Kranjskogorska podružnica Slov. planinskega društva naznanja, da otvori svojo kočo na Gozdu pri Kranjskigori dne 2. julija t. l. ter vabi vse ljubitelje turistike k otvoritvi. Koča leži na krasnem kraju ob vznožju Prisojnika in ob avtomobilni cesti ki vodi iz Kranjske gore čez »Vršič« v Trento.

Slovensko planinsko društvo naznanja, da so sedaj že vse koče v Triglavskem pogorju odprte torej tudi Kredarica in Staničeva koča. Vse koče in domi so preskrbljeni z vsem potrebnim provijantom in opremljene z zadostnim inventarjem.

Književnost in umetnost.

»*Slutnje*«. Pesmi. Zložil Ivan Albreht. Izdala in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani, Marijin trg 8. Cena broš. zvezku 4 Din., vez. 5 Din.

»*R. U. R.*« Kolektivna drama v 3. dejanjih s predigro. Spisal Karel Čapek. Poslovenil Osip Šest. Izdala in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani, Marijin trg 8. Cena broš. zvezku 7 Din., vez. 8 Din.

Cluss Ad., dr.: »*Proizvodnja žeste.* Sa 26 slika u tekstu. Preveli s njemačkog inž. dr. Viktor Koudelka i inž. Tošo Radetić. Tisak i naklada St. Kugli, knjižara kr. sveučilišta i jugoslav. akademije. Zagreb 1922. — Cijena K 70.—. Ova knjižica sadrži u kratko veći dio teorije o proizvodnji žeste u vrlo svrstanom i preglednom obliku. Za to ona može da posluži svakom, tko hoće da nauči ili ponovi gledišta moderne proizvodnje žeste. I ako je ova knjižica sestavljena na naučnom temelju i uz strogo kritično razmatranje profesora poznate Maeker - Delbrückove škole, ipak je ona pisana vrlo popularno tako, da se njom mogu služiti interesent ibez većeg stručnog znanja. Iz razloga preglednosti, kratkoće, a pored toga vrijednog sadržaja, štampana je ista u Njemačkoj već u nekoliko izdanja, od kojih se je svako brzo razprodalo, čim je izašlo. — Pošto je u našoj kraljevini ova industrija dosta raširena, osobito gospodarska. a pošto nemamo do sada nikakove stručne i naučne literature, koja bi mogla poslužiti kao takova, pozdravljamo sa zadovoljstvom da je prevodenjem baš ovoga djela dospjelo isto u mnogo bližu interesnu sferu naše mlade ali već dosta jake industrije špirita. Tekst popraćuju i usavršuju brojne tabele i slike, koje knjizi podavaju još veću vrijednost.

Društvene vesti.

Društvo vpokojenega učiteljstva Slovenije v Ljubljani vabi svoje člane k občnemu zborovanju, ki se vrši dne 5. julija na dan sv. Cirila in Metoda t. l. ob 3. uri popoldne v I. mestni ljudski šoli na Ledini. Odbor.

Za kongres jugoslovenskega ženstva. Slovenke, ki so prevzele kako delo za kongres, prosimo, da se udeleže seje danes ob 5. uri pop., dne 1. julija v prostorih »Kola«.
Tajništvo »Saveza«.

Tamburaški zbor splošno izobraževalne delavske zveze »Svoboda« priredi v soboto dne 1. julija koncert v Narodnem domu. Začetek točno ob pol 9. uri zvečer. Vstop prost.

Velikanska eksplozija se je zgodila v Kanalu. Tri osebe so bile mrtve, pet pa ranjenih. Podrobnejšega poročila še ni.

Razne vesti.

• *20 milijonov za omladinske knjižnice.* Dunajsko mestno zastopstvo je nakazalo 20 milijonov kron za nabavo mladinskih knjig po vseh šolah. Izvoljen je ožji odbor, ki bo določil, katere knjige so najbolj prikladne za posamezne šole. — Kaj pa po naših šolah? Tudi našim dijakom nedostaja mnogo prepotrebnih knjig. Toda kdo bo dal denar —?

• *Doktorat v novinarstvu.* Vseučilišče v Leipzigu je odredilo, da se odslej zamorejo napraviti na tamošnji filozofski fakulteti strogi izpiti za doktorat iz novinarstva.

• *Koliko sveta so zaplenili veleposestnikom v zapadnih Čehih.* Beroun, vsa površina tega okraja meri 23.425 ha, od teh je vlada zaplenila 5.557 ha; Bezdružice 27.305 ha (7.138), Blatna 34.203 (12.426), Blovice 30.613 (12.537), Breznica 33.864 (15.304), Dobrani 9.249 (1.759), Domažlice 24.289 (7.029), Horaždovice 25.830 (4.910), Horovice 34.757 (17.475), Gore Kašperske 23.084 (2.599), Nova Kdyna 24.926 (6.425), Klatovi 41.506 (10.946), Dolnje Kraljevice 37.340 (9.945), Marijanske Lazne 11.233 (4.631), Manetin 32.230 (12.026), Nepomuk 21.102 (6.028), Nirsko 24.536 (6.580), Plana bořani 31.279 (9.992), Prahatin 28.895 28.825 (8.064), Plzen 35.356 (6.828), Pod- (5.414),, Prištice 30.661 (10.584), Pribran 33.422 (13.096), Rokicani 30.851 (10.206), Stodo 20.169 (5.744), Strakonice 36.845 (7.804), Stribro 37.759 (9.500), Sušice 27.809 (5.997), Tepla 17.821 (4.035), Touškov 20.582 (7.962), Tin Horšov 27.757 (7.184), Volinje 26.646 (4.831), Zbiroh 40.249 (20.704), Žlutice 28.738 (7.109).

Nedvisna delavsko - kmetijska lista

skicuje danes ob 8. zvečer

javen shod

v gostilni pri Prusniku, — Moste.

PROLETARCI, ki hočete slišati pošteno besedo in se strniti v enotno bojno fronto proti izkoriščanju proletarijata,

vsi na shod!

MALI OGLASI

PRODAJA:

ELEGANTEN, kratki, moderni glasovir tvrdke Fuchs. Naslov v podružnici »Jugoslavije«, Maribor. 1122

OBRTNA HIŠA s premogom, drvami, branjarijo na Teznu pri tovarnah in kolodvoru za 185.000 Din. — »Tezno štev. 67«, Maribor. 1121

POSESTVO, 10 minut od postaje Tezno pri Mariboru, obstoječe iz travnika, sadonosnika, velikega vrta in vinske brajde, ter z dobro ohranjenimi gospodarskimi poslopji. Natančna pojasnila v gostilni Očka, Tezno pri Mariboru. 1120

ELEKTROMOTORNA cirkularna žaga kompletna 3 HP mobilna 85 m kabelna. Vprašati Maribor, Tvorniška ul. 15/I. 1117

SODAR pošten in zanesljiv, ki bi tudi v kleti pomagal se takoj sprejme. Ivan Ogrin, Laverca pri Ljubljani. 1126

IŠČE SE dobrega čevljarskega pomočnika za slabo in šivano delo. Naslov v upravi lista. 1124

1 ZAVIJALCA za zaboje, 2 delavca in 3 delavke sprejme Kolinska tovarna, Ljubljana. 1123

STROJNIK, prvovrstna moč, mlad, trezen, zmožen vseh v to stroko spadajočih popravil išče službe za takoj ali pozneje. Naslov v upravi tega lista. 1106

RAZNO:

PROSTOVOLJNA DRAŽBA. Gozd, poleg Dolenjske ceste v izmeri 1 ¾ johov, se 2. julija 1922 ob 3. uri popoldne na licu mesta — poleg vinske kleti Milko Jesih, prostovoljno na dražbi proda. 1112

SNAŽNO MESEČNO SOBO za v Ljubljano prestavljenega višjega državnega uradnika iščem za takoj. Ponudbe pod »Mesečna soba« na upravo lista. 1102

Zenitne ponudbe

NADUČITELJ v večjem mestu, 42 leten, s precejšnjo gotovino, se želi poročiti z blagosrčno gospodično ali udovo, ki ima posestvo. Resne ponudbe s sliko na upravništvo pod »Diskretno 332.« 1113

VDOVEC z dvema otrokoma v državni službi in posestnik, želi znanja v svrho ženitve s pošteno, primerno, premožno gospodično ali vdovo brez otrok od 30 do 40 let, ki bi imela materinsko srce do otrok in večča gospodinja. Šivilje imajo prednost. Pisma s sliko do 10. julija na upravo lista pod »Srečna«. Tajnost stroga in slike se vrnejo. 1125

Kopalna sezija

Kopalne kostume, hlače, frotir-plašče, čepice, plavalne pasove itd. priporoča **A. & E. Skaberne** Ljubljana, Mestni trg 10.

! **VRTNAR,** krasno pesniško zbirko, ki je preložena v vse svetovne jezike, je založila v izbranem prevodu Dr. A. Gradnika Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8. Cena broširanemu izvodu Din. 16·—, vezanemu v papir Din. 20·—, v usnje krasno vezano Din. 50·—. !

E. GABORIAU:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

Nazadnje so prišli do vode, pod tiste vrbe, kjer je hotel Filip urezati trto, in so našli grofičino truplo.

Pesek je bil globoko razgreben; človek bi bil sodil, da so ga razkropale noge, ki so iskale trdne opore. Vse je kazalo, da se je vršila na tem kraju poslednja borba.

Gospod Courtois se je v polni meri zavedal važnosti teh sledov.

»Nihče naj se ne gane naprej,« je velel.

Samo on pa mirovni sodnik sta se približala truplu.

Dasi obraza ni bilo moči razločiti, sta župan in sodnik vendar spoznala grofico. Oba sta jo že videla v tej sivi obleki z višnjevimi našitki.

A kako je prišla sem?

Župan je domneval, da se je iztrgala morilcem in pribežala v svoji zbeganosti do vode. Oni pa so jo zasledovali; dohiteli so jo tu in ji zadali poslednje rane, tako da je padla in obležala.

Ta podmena je pojasnjevala sledove boja; tisto, kar so vlekli morilci po trati, je bilo najbrže grofovo truplo.

Gospod Courtois se je razvnemal, izkušaje vcepiti svoje dojme mirovnemu sodniku. Toda oče Plantat ga je jedva poslušal; zdelo se je, da blodi z duhom sto milj odtod. Odgovarjal je le s posameznimi besedami: da, ne, mogoče.

In vrli župan se je trudil brez konca in kraja; tekal je semtertja, jemal mere in skrbno ogledoval pozorišče.

Voda na tem kraju ni bila globlja od črevlja. Naplavljeno blato, iz katerega so poganjali šopi perunik in nekaj mršavih vodnih lilij, se je spuščalo položno proti sredini reke. Voda je bila čista in malone stoječa; gladko, svetlo blato se je dobro videlo na dnu.

Ko je dospel gospod Courtois v svojem raziskovanju do teh ugotovitev, ga je prešinila nenadna misel.

»La Ripaille,« je zaklical, »stopite semkaj!«

Starec je ubogal.

»Pravite,« ga je vprašal župan, »da ste zagledali truplo iz svojega čolna?«

»Da, gospod župan.«

»Kje pa imate čoln?«

»Privezan je, tamle ob travniku.«

»Peljite nas k njemu.«

Vsi navzoči so opazili, da je ta ukaz hudo vznemiril možaka. Zdrznil se je in prebledel vzlic opaljeni koži. Zasačili so ga celo, ko je ošinil sina z nekam grozečim pogledom.

»Pojdimo,« je rekel nato.

Hoteli so kreniti okrog hiše; a sobar je nasvetoval, naj bi rajši prekoračil jarek.

»To bo dosti bliže,« je dejal. »Takoj stečem po lestvico.«

Odhitel je in se vrnil minuto kesneje s svojo improvizirano brvjo. Toda baš ko jo je hotel položiti preko jarka, je viknil župan:

»Stojte! Ne tukaj!...«

Sledovi, ki sta jih pustila zjutraj oče in sin na obeh straneh jarka, so ga zbodli v oči.

»Kaj pomeni to?« je dejal. »Očividno je nekdo hodil tod, in ne davno, zakaj stopinje so čisto sveže.«

Ukazal je položiti lestvico na drugem kraju.

Ko so prišli k čolnu, je vprašal starega Bertauda:

»To, pravite, je čoln, s katerim ste šli davi po svoje vrše?«

»Da, gospod.«

»Povejte nam tedaj,« je nadaljeval župan, »katero orodje ste rabili: vaša mreža je suha, kavelj takisto, in vesla niso bila v vodi že delj nego štiriindvajset ur.«

Zmedenost obeh nepridipravov je postajala čedalje očitnejša.

»Ostanete li pri svoji trditvi, Bertaud?« je vztrajal župan.

»Ostanem!«

»A vi, Filip?«

»Gospod,« je zajecljal fant, »povedala sva resnico.«

»To se mi vidi!« je povzel gospod Courtois s porogljivim glasom. »Nu prav; na pristojnem mestu bosta pač pojasnila, kako sta mogla videti truplo iz čolna, v katerem se nista vozila. Kaj ne, kdo vraga pa misli na vse? Razen tega vama dokažejo, da leži truplo tako, da ga ni moči — slišita? — da ga nikakor ni moči opaziti z vode. Treba bo tudi povedati, čigave so stopinje, ki se vidijo v travi ter drže od vašega čolna pa do kraja, kjer je več oseb večkrat zaporedoma prekoračilo jarek.«

Bertauda sta pobesila glavi.

»Brigadir,« je ukazal gospod župan, »v imenu zakona primite ta dva človeka in jima zabranite vsakršno občevanje med seboj!«

Filip toliko da se ni onesvestil. Stari La Ripaille pa je le skomignil z rameni ter bevsnil sinu:

»Zdaj imaš, kar si hotel! Viš!«

Brigadir ju je odvedel; zaprl je vsakega posebej in postavil pred vrata stražo. Mirovni sodnik in župan sta se medtem vrnila v park.

»In povrhu vsega,« je mrmral gospod Courtois, »o grofu ne duha ne sluha!«

Treba je bilo pobrati grofičino truplo.

Župan je poslal po dvoje desk, ki so ju s tisočerno opreznostjo položili na zemljo; tako so mogli do umorjenke, ne da bi bili pokvarili dragocene sledi.

Strah in groza! To je bila še snoči lepa, očarujoča grofica Tremorelska? To da je bil njen sveži, smehljajoči obraz, njene krasne, zgovorne oči, njena fina in duhovita usta?!

Ničesar njenega ni bilo več v teh ostankih. Zabuhli, blatni in okrvavljeni obraz je bil samo še rana; kos kože na čelu je bil odtrgan hkrati s šopom las. Obleka je visela v cunjah.

Uboga žena je bila dobila več nego dvajset sunkov z nožem; bili so jo z nekakšno palico ali s kladivom; teptali so jo z nogami ter jo vlačili za lase!...

V levici je krčevito stiskala kos navadnega sivkastega sukna, ki ga je najbrže odtrgala od obleke kakega morilca.

Ko je ugotavljal ta žalostna dejstva in jih beležil za svoj zapisnik, je začutil ubogi župan v nogah tolikšno slabost, da se je moral opreti na brezsrčnega očeta Plantata.

»Zanesimo grofico v hišo,« je ukazal mirovni sodnik. »Nato bomo izkušali najti grofovo truplo.«

Sobar in brigadir, ki sta se medtem vrnila, sta morala poklicati ostale služabnike na pomoč. Hkrati z njimi so pridrevile na vrt tudi ženske.

Vzdignil se je neznosen koncert vzklikov, jadikovanja in preklinjanja.

»Oh, lopov!! Tako vrlo ženo! Tako dobro gospo!«

Videlo se je, da je služinčad obožavala Tremorelsko gospodo.

Baš ko so položili grofičino truplo v pritličju na biljard, so javili županu prihod preiskovalnega sodnika in zdravnika.

»Vendar že!« je zamrmral dobri gospod Courtois.

In s tišjim glasom je dodal:

»Vsaka medalja ima dve plati.«

Prvič v življenju je iskreno preklinjal svojo častihlepnost in se kesal, da je postal najuglednejši veljak v Orcivalu.

III.

Preiskovalni sodnik okrožnega sodišča v Corbeilu je bil tiste dni gospod Antoine Domini, odličen uradnik, ki se je povzpel kesneje do visokih dostojanstev.

Gospod Domini je štiridesetleten mož prav zale postave in obdarjen s prijetnim, izrazitim, le vse preveč resnim obrazom.

Zdi se, da je v njem vtelešena vsa — kateríkrat morda pusta — slovesnost uradne oblasti.

Veličanstvenost sodniškega posla mu je prešla tako zelo v kri in meso, da ji žrtvuje svoje življenje in si prepoveduje tudi najbolj nedolžno zabavo.

Ta mož živi sam; baš toliko da se pokaže ljudem. V poset sprejema le redke prijatelje, ker noče, da bi se človeška slabost približala posvečenemu značaju sodnika in pozabila spoštovanje, ki mu ga dolguje. Ta razlog je tudi kriv, da se ni oženil, čeprav se čuti ustvarjenega za rodbinsko srečo.

Vedno in povsod je zgolj sodnik, to se pravi, fanatično uverjeni predstavitelj Pravice, ki je njemu najvzvišenejši zaklad človeštva.

Dasi vesele narave, se vendar dvakrat zakolne, kadar ga sili smeh. Duhovit je, toda če mu po naključju uide dovtip, bodite prepričani, da bo delal zanj pokoro.

Svojemu stanu je vdan z dušo in telesom; nihče ne bi mogel vestneje vršiti tega, kar smatra on za svojo dolžnost. Pri tem pa je tudi neizprosnejši od vsakogar drugega. Prerekanje o katerémkoli členu kazenskega zakonika je v njegovih očeh nezaslišano. Zakon govori — to mu zadošča; z zaprtimi očmi in zamašenimi ušesi ga izpolnjuje po črki.

Od hipa, ko se začne preiskava, ne zatisne več oči; noben trud mu ni prevelik, kadar je treba odkriti resnico. Vzlic temu pa ga nimajo za dobrega preiskovalnega sodnika: zvijačna borba z osumljencem se mu upira in nastaviti lopov past je v njegovih očeh nizkotno; z eno besedo, mož je trmglav, kateríkrat do absurdnosti, in kadar ga prime, bi tajil since sredi belega dne.

Orcivalski župan in oče Plantat sta vstala in sopila preiskovalnemu sodniku naproti.

Gospod Domini ju je pozdravil resnobno kako dvoje neznancev ter jima predstavil moža pri šestdesetih letih, ki je bil z njim.

»Gospoda,« je dejal, »evo gospoda doktorja Gendrona.«

Oče Plantat je stisnil zdravniku roko; gospod župan mu je naklonil svoj najmilostljivejši uradni smehljaj.

Doktor Gendron je dobro znan v Corbeilu iširom njegove okolice; celo slaven je, vzlic bližini pariške konkurence.

V zdravniški praksi ga odlikuje spretnost brez primere; svojo umetnost ljubi ter jo izvršuje s strastjo in pogodljivim bistroumjem. Toda slava doktorja Gendrona teelji bolj v njegovem vedenju nego v njegovih zaslugah. Ljudje pravijo, da je »original« ter občudujejo njegovo svobodnaško pozo, njegovo podčrtano skeptičnost in njegovo nareje sirovost.

(Dalje prih.)

Danes zabavni večer društva „SOČA“ v TIVOLI (hotel).

P. n. gospodinje, šivilje, krojače, čevljarje, in sedlarje opozarjamo, da se dobijo zopet najboljši šivalni stroji

„Gritzner“

v vseh opremah materijal predvojni, cene najnižje edino le pri

Josip Petelincu

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Pouk v vezenju brezplačen!

Istotam igle, olje, vse nadomestne dele za vse sisteme šivalnih strojev in koles. — Potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce, sedlarje, toaletno modno blago, srajce, kravate, ščetke, palice.

Galanterija, gumbi, na veliko in malo!

Najnižje cene! Točna postrežba!

Jakob Pavlič

oblastveno preizkušeni tesarski mojster

Domžale

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela po danih in lastnih načrtih.

Med dobrim najboljše!

Pfaff šivalne stroje, Puch in Waffenradkolesa

Pnevmatika in druge potrebščine priporoča po solidnih cenah

TVRDKA

IGN. VOK, specialna trgovina šivalnih strojev in koles

LJUBLJANA, Sodna ulica št. 7.

PARKETNE deščice

dobavlja in polaga v mestu in na deželi

Anton Bokal, Ljubljana

Slomškova ulica štev. 19.

Telefon 527.

MLJEKARNA „SUNJA“

šalje poštom:

Čajno maslo . . .	kg	Din 36·-
Kuhano maslo . .	kg	Din 38·-
Trapist sir I.a . .	kg	Din 24·-
Grover sir I.a . .	kg	Din 30·-

Od svake vrste 5 kg gore.

Kranjske tvornice „TITAN“, Kamnik pri Ljubljani

sprejmejo

več mlajših, dobro kvalificiranih

železninarjev

v svojstvu pomožnih komisijonarjev pod ugodnimi pogoji, v stalno službo.

LAVOSLAV MRNUH
trgovec
SLAVICA MRNUH
roj. JERIN
POROČENA
Zagorje o. S., dne 28. junija 1922.

Leo Meden
Marica Meden
roj. Kraus
poročena
V Chicagi (Ill.), dne 24. junija 1922.

Prostovoljna javna dražba.

V sredo 5. julija 1922 ob 3. uri popoldne se vrši v skladišču „Balkan“ na Dunajski cesti prostovoljna javna dražba skoraj popolnoma novih mobilij: popolna spalna oprava, salonska oprava, slike itd. Med mobiljami je tudi več komadov starinske vrednosti. Ogleda se lahko v ponedeljek in torek v skladišču Balkana.

Zvezna tiskarna in knjigarna

V LJUBLJANI - Wolfova ulica štev. 1.

Poštni predal 74. Telefon 359.

Izvršuje vsa tiskarska dela po konkurenčnih cenah ter se za cenjena naročila najtopleje priporočamo.

Zahtevajte proračun! Točna postrežba!

Sprejme se

3 prikrojevalce,

izvežbane, prvovrstne, trezne moči. Ponudbe na pisarno: Konfekcijska tovarna „FRANDE“, Ljubljana, Emonska cesta 8.

Istotam se odda zanesljivim krojačem proti kavciji delo na dom. Spretni zanesljivi in trezni delavci se pa sprejmejo v tovarno.

Prva slovenska tvornica lesenih žaluzij

Weissbacher

lesnoindustrijska družba z o. z.

Ljubljana, Dunajska cesta 66.

izdeluje vsakovrstne žaluzije in sprejema :-: vsa v to stroko spadajoča popravila. :-:

Telefon 114. Brzojav: Weissbacher-Ljubljana.

Glavni in odgovorni urednik Zorko Fakin. Izdaja konzorcij dnevnika »Jugoslavija«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani